

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія української та зарубіжної журналістики**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Журналістика»
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
журналістики
Протокол № 5 від 1 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<u>Історія української та зарубіжної журналістики</u>
Викладач (-і)	Марчук Ганна Іванівна
Контактний телефон викладача	+380503737185
Е-mail викладача	ganna.machuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/1f44c7bda0f502cc0eb7
Консультації	Вівторок, 1400-15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості вивчення історії української та зарубіжної журналістики. Курс складається з двох змістовних модулів.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Історія української та зарубіжної журналістики» є формування у здобувачів першого рівня вищої освіти знань і вмінь, необхідних для вирішення завдань, пов'язаних з.</p> <p>Основними цілями вивчення курсу є отримання базових знань з історії української та зарубіжної журналістики XVIII — початку XXI століття, окреслення основних історичних подій, різних аспектів розвитку преси, окремі проблеми впливу ЗМІ на суспільний прогрес і, навпаки, вплив соціополітичних, економічних та культурних факторів на журналістику різних країн у різні часи.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності</p> <p>СК 08. Здатність орієнтуватися в напрямках і тенденціях світової, української журналістики й публіцистики.</p> <p><u>Програмні результати навчання</u></p> <p>ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань</p> <p>ПР 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень</p> <p>ПР 19. застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.</p> <p>ПР 20. Застосовувати у практичній діяльності інформацію про основні періоди розвитку і напрями журналістської науки, її складники й понятійний апарат.</p>	
5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	

лекції	20 год / 4 год		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год / 6 год		
самостійна робота	60 год / 80 год		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	061 Журналістика	4	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття
			сам. роб.
Тема 1. Історія журналістики як предмет наукового дослідження.		2	2
Тема 2. Аналіз нових наукових праць з історії української та світової журналістики. Передумови виникнення і становлення журналістики. Пражурналістика доби Середньовіччя і Відродження.		2	2
Тема 3. Винайдення книгодрукування: перехід від рукописних до друкованих видань. Історія розвитку книгодрукування. Зародження ксилографії у буддійських монастирях. Поява словолитної техніки. Винаходи Йоганна Генсфляйша (Гутенберга) та поява друкарства у багатьох країнах світу.			
Тема 4. Європейська журналістика XVIII - початку XIX ст. Упровадження книгодрукування в Україні. Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.). Відомий майстер Лаврентій Пилипович.		2	2
Тема 5. Американська журналістика XVIII- XX ст. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.		2	2
Тема 6. Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи й США.		2	2
Тема 7. Формування системи преси Японії та Китаю.		2	2
Тема 8. Історія преси в Україні. Суспільно-політична програма журналу «Основа».		2	4
Тема 9. Українська зарубіжна періодика (остання чверть XIX – XX ст.).		2	2
Тема 10. Українські медіа у боротьбі за державність України		2	
ЗАГ:		20	20
60			
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру– 20 балів (з них 10 балів – за проєкт, 10 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів– 10 балів.		

	<p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <table border="1" data-bbox="523 226 1401 719"> <thead> <tr> <th>Оцінка в балах</th> <th>Оцінка в національній шкалі</th> <th>Оцінка за шкалою ECTS</th> <th>Оцінка за залік</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> <td rowspan="5">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td rowspan="3">добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>задовільно</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> <td rowspan="2">незараховано</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік	90-100	відмінно	A	зараховано	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	D	50-59	задовільно	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік																							
90-100	відмінно	A	зараховано																							
80-89	добре	B																								
70-79		C																								
60-69		D																								
50-59	задовільно	E																								
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано																							
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																								
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. <p>Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок;</p>																									

	<p>студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Контрольна робота на стаціонарі виконується на передостанньому семінарському занятті.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 50 балів.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає

	<p>поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.</p> <p><u>Академічна доброчесність</u>: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів</p>	

університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт –вівторок, 14.00 год. – 15.00 год.

Неформальна освіта: Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок ХХ століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород, 2021р. – 39 с.
2. Саморегуляція українських медіа під час дії воєнного стану в Україні. З досвіду роботи Комісії з журналістської етики: Аналітично-довідковий збірник / За заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куш, М. Дворового, О. Погорелова. – К.: Комісія з журналістської етики, 2022 – 90 с.
3. Животко А. Історія української преси. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072022064/zhurnalistika/istoriya_ukrayinskoyi_presi
4. Гудошник О. Історія виникнення преси : посібник до вивчення курсу. Частина II. Дніпропетровськ : ДНУ ім. О. Гончара, 2015. 25 с.
5. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К.: Центр учбової літератури, 2022. 248 с.
6. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
7. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності «Журналістика». Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 85 с.
8. Історія зарубіжної журналістики : плани лекцій доц., канд. філол. наук Казакової Тетяни Володимирівни. Х. : Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна, 2022.
9. Пашенко Б. Друкована преса Японії: минуле і сьогодення. URL: <https://www.researchgate.net/publication/319549873Druk>
10. Марчук Г. І. Історія зарубіжної журналістики. Матеріали для підготовки самостійної роботи та індивідуальної роботи. – Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2021. – 45
11. Марчук Г. Історія зарубіжної журналістики: матеріали до хрестоматії з дисципліни. – Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2020. – 38 с
12. Мелещенко О., Черняков Б. Журналістика Франції. Наукові записки Інституту журналістики. Т. 10 (січень-березень). К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. С. 159–212
13. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2017. 224 с.

14. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : ВПЦ НаУКМА, вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 304 с
15. Михайлин І. Л. Основи журналістики. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1584072024050/zhurnalistika/osnovi_zhurnalistiki
16. Копистинська І. М. Проблематика засобів масової комунікації та реклами. Навч. посібник. Київ. ФранкоПак. 2022. 204 с. ISBN 978-617-8026-26-4
17. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. [Електронне видання]. Івано-Франківськ. 2022. 35 с.
<https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
18. Закон України “Про інформацію”, №2657-12, ред. від 01.01.2017. URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
19. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки Доступ:
<https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new/2/16808b35a4>
20. Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-IX Доступ:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

Ганна Марчук,
професорка кафедри журналістики